

■ Ha rövidíteni akarok, a Géza utcán járok. Fürgeteges boldogság, de mindig azt hittem, a falu névadója nyugszik a név mögött. Ha igaz, amit a nyelvészek mondanak, hogy Győ a Géza régi változatából, a Gyejcsa-Csejse alakból lett, akkor ennél természetesebb nem is lehet. A falu adózik névadójának. Mindig belegondoltam történelmünk legrégebbi bugyraiba, de lám, mintha erről is kiderülne, tévedtem? Mindjárt elmondom.

Szemet-szívet gyönyörködteő szép házak vannak ebben az utcában is. Amikor először mentem rajta végig, megakadt a szemem a borbélyén. A hajam nem olyan nagy, hogy azonnal az ő kezére kéne adnom a fejemet, de mindjárt eldöntöttem, ide is be kell majd nézmem. Nem mondom, hogy nagyon ragaszkodna a helybéli hagyományokhoz a ház, de más, mint a többi.

Kérdezem Süli-Zakar Sándort, van-e köze a családnak a naív festő Süli András^{hoz}. Nekik nincsen, de a szomszédaszszonynak, Molnár Pálnénak, az Ilka néni^{nek} van. És a Suti Pál megvan még? Meg, meg, ő meg a Süli András utcában lakik. Azelőtt Petőfi utca volt az. Bevésem mindkettőt a fejembe, nehogy elfelejtsem. A tévéhíradó egyszemélyes tudósítója voltam tizenöt évig, közben fordult elő, hogy többek között a Süli Andrásról szóló film algyői-szegedi részének egy darabját is én operatorkéntem össze. Ha jól emlékszem, akkor találkoztam velük is. (Akkor hagytam el, föltehetően a templomi fölvetelnél a gép keresőjének két előtétlen-cséfét. Évekig anélkül használtam, még kiállítások fölvételein is. Merész szegénység volt.)

Most azonban a borbélynál vagyok, és elöntöget szépen a soha nem látott régiségek nosztalgiaja. A kívülről tűnemenyszép modern épület nagyobbik része lakás, ez az egy terme a műhely, de ennek az egynek a belseje legalább száz évet őriz.

■ Szép ez a lábtartó.
– Édesapámtól örökölttem. Ő is fodrász volt, meg az egyik



Régi bútorok az új műhelyben. (Fotó: Enyedi Zoltán)

Algyő, hol vagy?

Kettős hasznosítás

bátyám is az lett. Apám a mesterétől vette az egész berendezést. Járt itt egy szakértő, azt mondta, az 1850-es években készíthették. Ekkora értéket nem dobhatok ki az ablakon.

– Mőgérköztem, Sanyikám! Ma ugyan gyöngye délelőtt volt, de máris itt a következő vendég. Ekkor fordult meg a fejemben a kettős hasznosítás gondolata. Ha a hajdani rizstelen elhatározhatták, hogy ahol víz van, ott a halacska is megélhet, sőt a kacsa is, akkor miért ne vehetném én a fejembe, ahol borbélyszék van, és benne ül is valaki, ott nemcsak a borbélyt szabad kérdeznem, hanem a benne ülőt is. Kérdezem is mindjárt: honnan eredhet a Géza utca?

– Még ezt se tudja? Benne van minden Algyőről szóló könyvben. Irmából járt ide föl valami ispán, Géza volt, arról nevezték el.

Nem emlékszem rá, hogy benne lenne. Ami különbség a fejedelem meg az ispán között lehet, meg az a sok évszázad, mind átvigott bennem.

■ Hát a falu neve?
– Az meg még könnyebb.

Győ, Gyevi, Algyő! Egyszerű, nem?

Senkit nem akarok kihasználni, kihallgatni meg főleg nem, ennél fogva odamondom a székb^{en} ülőnek, ki fia-borja vagyok, és mit akarok. Mintha vipera csípte volna meg alulról, majdnem fölugrott, csak éppen nem tanácsos ugrálni, amikor a borbély vesz kezelésbe valakit. Akármilyen bitang apagyilkosra nem szórnak annyit átkot, mint amennyit rám lötytyint azonnal. Nem kocsmában vagyunk, és más kontójára nem hetkenkedhetem, ennél fogva úgy teszek, mint aki mindent elenged a füle mellett. Vissza is húzza indulatait, és folytatathatjuk a mesterrel. Hatvan forintért vágja a haját, ami a mai világban kész ajándék. Legutóbb kétszáz körül fizettem a városban. Van itt egy kis vályúféle is a műhelyben, megkérdezem azt is, mire való. Amikor még csak terveztek, úgy gondolta, majd ha jönnek a hajmosató vendégek, oda ülteti őket háttal, és ebbe folyik bele a mosóvíz, ebből meg a lefolyóba. Ötletnek nem rossz, de

egyszer se szolgált kiszemelt földatában, mert nem nagyon akar itt senki fejet mosatni. Aztán szóba jön az is, hogy ketten dolgoznak a civilizáció jegyében a faluban, de hamarosan jön egy harmadik is. A férje kocsmáros, ő meg fodrász.

■ Kettejük kenyere ezután három felé osztódik?
– Visszerezek már a lábaim, hadd dolgozzon más is!

Legfőljebb a hatvan forint tartja itt a vendégeket, ezt gondolom magamban, de nem nagyon érek rá rágódni rajta, mert mond valamit a vendég, és rigmussal zárja be. Írnám is villámgyorsan, mert még így soha nem hallottam, de a két sor hosszú ahhoz, hogy felelősséggel leírhasam, ezért közbekezek: Se pénz, se posztó..., mit is oszt a színlaposztó?

Most kaptam ám igazán moslékosvödrt a fejemre! Ha én egyetlen szót is le merek írni abból, amit ő mondott, úgy bepöröl, hogy arrul koldulok. Hogy micsoda mocskos fajzat vagyok én! Ha csak egyszer is leírnám a szintisza igazságát, akkor jussom lenne kérdeztetni, de így? És még mi beszélünk sajtószabadságról?

Fizet hatvan forintot, és elszel.

■ Ilyennek is kell lenni.
– Ő nem algyői, benősült csak.

A borbély fia állatgondozó lesz, a lánya pedig kerámias akarna lenni. Most beszéltek a Debrecenben élő bátyjával, aki az egyetemen adjunktus, hogy az lenne a legjobb, ha unokahúgoskájá oda költözne hozzájuk. Mondom, Szegeden is van ilyen iskola. De az túl erős minekünk! Előhozom réges-régi érveimet, azt például, ha fiatal korában nem porgettük föl az agyvelő fordulatszámát, akkor később is lassú járású marad, én tehát messzire elkerülném a kimondottan nem túl erős iskolát.

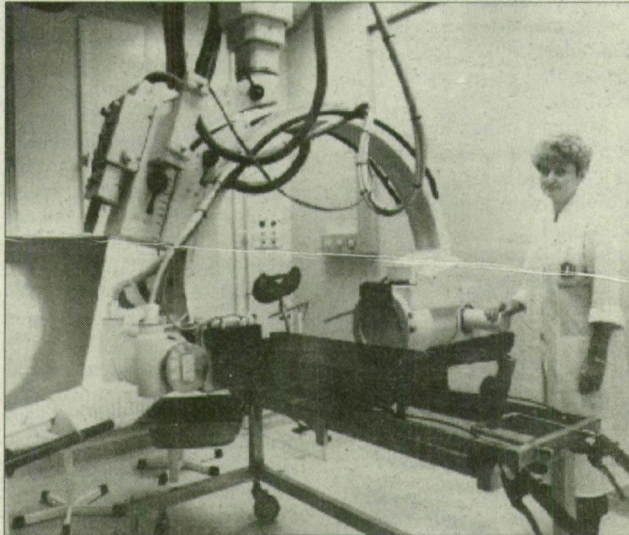
Elgondolkodott rajta a derék mester.

(Folytatjuk.)

Horváth Dezső

Sugárkezelésre már nem kell a Dél-Alföldről elutazni!

Tanuljunk meg egy kifejezést: after loading



Hetente öt nap, hét-hét óra kezelési idő – mátol kezdve. Betegenként elegendő pár perc. (Fotó: Schmidt Andrea)

■ Végefelé jártunk már a múlt esztendő nyarának, amikor hírtul adtuk lapunkban: rövidesen eljön az idő, amikor nem kell már más városokba „kom-mendálni” a Dél-Alföld sugárterápiára szoruló betegeit. Éptészetileg ugyanis akkor már kész volt a SZOTE új sugárterápiás részlegének a helye a női klinika toldalékaként. A berendezések szereléséhez, a szigorú sugárvédelmi mérésekhez volt még szükség néhány hónapra. Ez utóbbi folyamat – az úgynevezett lokalizációs röntgenkészülék elhelyezése után – most érkezett el újabb, közbülsőnek nevezhető állomásához: ma, hétfőn délelőtt 11 órakor rövid ünnepség keretében használatba veszi az egyetem az after-loading (utántöltő) készüléket.

Ahhoz, hogy a berendezés fontosságát megérthessük, vissza kell tekintenünk a múltba. A nőgyógyászati rosszindulatú daganatok esetében, de más szervek tumoros megbetegedéseinél is a közvetlen sugárkezelés volt az alkalmazott módszer – főként rádiummal és kobalttal. Legfőbb hátránya a személyzet rendkívül nagy sugárterhelése, s a betegnek okozott kényelmetlenség (sokszor 24 óránál tovább tartott egy-egy kezelés).

Utóbb a kezelőszemélyzet sugárvédelmét megoldotta az after-loading technika, azaz amikor a beteg daganatába illesztett applikátor és a radioaktív anyagot tartalmazó tartály között – a személyzet jelenléte nélkül – vékony cső biztosított összeköttetést. Ám a kezelési idő lerövidítését csak az utóbbi években oldották meg azzal, hogy az after-loading készülékbe kicsiny tömegű, de igen nagy aktivitású töltetet helyeznek – legtöbbször irídium 192 izotópot –, amelynek révén rövid idő, pár perc alatt ugyanakkora sugármennyiség adható le a daganatban, mint korábban csak órák alatt.

Nos, ilyen berendezést sikerül most a gyógyító munka szolgálatába állítani felerész-

ben a női klinika daganatos betegeinek gyógyítására, körülbelül ötven százalékban pedig az orvosgyetem többi klinikáján – ugyancsak üregekben lévő daganatok miatt – ápoltak kezelésére! (Az after-loading elnevezést, s amit jelent, már csak amiatt is érdemes megtanulni, mert az évente rászoruló körülbelül 1600 beteg közül eddig csak minden negyediknek sikerült előnyeit megtapasztalnia... – ahogy azt tavaly nyáron a Dr. Csernay László vezette Radiológiai Klinikán hallottuk.

A sugárterapeutából, fizikusból, s mindig az adott szakterület orvosspecialistájából létrehozott onko-team munkáját egyébként az is segíti, hogy a női klinika harmadik emeletén kényszermegoldásként elhelyezett onkológiai ambulancia átköltözhet az új épületrész felső szintjére. (Itt jegyezzük meg, hogy ha a sugárterápiás fejlesztési program befejező lépéseként működésbe ezután állítandó, úgynevezett lineáris gyorsító is startra kész lesz, a SZOTE újabb intézettel, a sugárterápiással gazdagodhat.)

Az after-loading készülék, mely egyébként számítógéppel tervezi meg az optimális sugármennyiséget, lélektani előnyökkel is rendelkezik: Míg a rádium- vagy kobaltkezelés alatt a beteg akár egy napra is magára maradt, s a sugárvédett helyiségben fekvésre kényszerülve helyzetét is alig változtathatta, ezentúl még a kezelés pár perce alatt is hangkapcsolatban marad orvosával, aki őt monitoron figyeli. S mint ahogy Dr. Kovács László, a női klinika igazgatója elmondta, az ilyen előnyök miatt – lelkiileg egyébként is védendő betegek esetében – a későbbiek beszerzési ára és viszonylag magas működési költsége bőven megtérül.

P. K.

Városaink: Szeged, Szarajevó

Szegeden élünk – a hármas határnál. Szerencsés az a város, amelyik országok, kultúrák találkozásánál fekszik, mert gazdagabb az élete. Hiszen itt több az inspiráló hatás, s az ilyen áldott helyeken születik a legtöbb rendkívüli teljesítmény.

Igen, Európa és a világ kedvezőbb adottságú vidékein. Szeged, Közép-Európának a Balkánhoz legközelebb eső szögletében egyszerre kapott áldást és átkot – a történelem nem a papírforma szerint oszt kegyeket.

Merjük bevallani: bár szíven üt bennünket egy-egy elborzasztó tudósítás, szívünk legmélyéig örülünk, hogy itt nyugalom van, és nincs közünk az egészhez. Nem merjük, talán nem is akarjuk tudomásul venni, s ugyanígy Hollandiában és máshol a világon.

Közömbösek vagyunk és tanácstalanok. Kortársai egy szomszéd háborúnak, és nincs gondolatunk, hogy mit is tehetnénk?

Szarajevót Emir Kusturica filmjeiből ismerjük. Emlékszel Dolly Bellre? Vannak városok,

ahol kultúrák, etnikumok, különböző vallások érintkeznek, ilyen helyeken születik a legtöbb zseniális művész. Szarajevó ma is, a háború poklában is lüktető kulturális központ – de a történelem nem ilyen szempontok alapján oszt kegyeket.

Háború van. Hadi szakértők, politológusok és Balkán-kutatók elemzései mellett csak egyetlen tény legyen előttünk: gyermekek ezrei haltak már meg. Gyermekek halnak meg hógolyózás közben, a játszótereken, az anya, amikor kenyérért áll a sorban. A szarajevói rendezők ostromlott és szeretett városukról forgattak filmeket. Amikor ezeket Budapesten bemutatták, elmondták, mennyire hihetetlen, hogy itt nem kell behúzott nyakkal, félig futva közlekedni... Lehet sétálni.

Lehet sétálni. Mint ahogy mi, itt Szegeden. Ebben a lassú mozgású, sétáló városban. A Kárász utcán. Közben nézelődünk és méltatlankodunk, hogy megzavarunk bennünket, hogy a menekültektől meg az átzuhanó

forgalomtól kopottasabb – már nem olyan elegáns – a Belváros. Igen, ez így van. És egy karnyújtásnyira innen háború van. Ahol többségben nem katonák halnak, de civilek, polgárok – városlakók. Szarajevóban is, egy olyan városban, amelyik gazdag kultúrák találkozásánál fekszik, mint ahogy a mi városunk, Szeged.

Hívjuk a szegedieket, nézzék meg a szarajevói alkotócsoport filmjeit. Legyen ez a megszólítás, ahogy ők mondták, a rendezők:

„Lássatok és tudjatok mindent!”

A Szarajevó Filmhét programja

1994. február 1–3-ig a JATE Dugonics téri aulájában

Február 1., kedd, 18 óra: Megnyitó. Egy háború gyökerei (Cristophe Talczewski), 60 perc; Egy ostromlott utca krónikája (Patrice Barrat, Ramdane Issaad, Jean-Jacques Birge, Serge Gordey) 30 perc. 20 óra: Szerb eposz (Paul Pawlikowski), 40 perc; Szarajevói életképek SA-LIFE I. (SAGA), 75 perc. 22 óra: Vis-a-vis (Patrice Barrat, Kim Spencer), 52 perc;

Pálma fotó

MEGNYITOTTA

új fotóciikküzletét

Szegeden, a Nagy Jenő u.

1. szám alatt

- filmek, elemek,
- fényképezőgépek,
- hama-termékek kaphatók.

Igazolványkép-készítés, amatőr munka-kidolgozás.

Ny: H-P: 9-18 óráig.

Szombat: 9-13 óráig.

A LEGKEDVEZŐBB FELTÉTELEK MELLETT

HELP

BT

ÜTVEFÜRŐ
GYALUCEP
DEKOPÍRFORESZ
VÉSŐCÉP
CSISZOLÓKORONCOK
FÜRÖSZÁRAK 1/8 - 1/4

SAROKCSISZOLÓ
MŰKÖCSISZOLÓ
LÁNCFÜRESZ
REZGŐCSISZOLÓ
BONTÓKALAPÁCS
VÁGÓTÁRCSÁK

KÖLCSÖNZÉS, ÉRTÉKESÍTÉS

AMERIKAI

POPORN GÉPEK

Új, és használt állapotban

Kölcsönzés, Értékesítés, Lizing

Pályázat

A Cserepes Piac Kft. vállalkozót keres

- 5000 nm terület szilárd burkolattal való ellátására,
- 300 fm hosszúságú kerítés építésére,
- WC-felépítmény létesítésére.

Bővebb tájékoztatás kapható keddtől szombati 6-14 óra között dr. Bikádi János ügyvezetőtől a piac irodájában: Szeged, Cserepes sor 2. szám alatt. Telefon: 62/310-394.

A pályázatokat 1994. február 20-ig kérjük leadni a fenti címen, az ügyvezető igazgatónál.

ÚJ HELYEN A LIBERTY FOTÓSTÚDIÓ!

Szegeden először 1db színes fénykép (7 x 10cm) ára csak 10 Ft

Továbbá: 9 cmx13 cm 19 Ft

10 cm 15 cm 32 Ft 13 cmx18 cm 38 Ft

Akció!

Február hónapban a kidolgozott képekhez képerketet adunk ajándékba!

Minden, nálunk vásárolt filmet ingyen hívunk elő!

Cím: Szeged, Oroszlán u. 3.